Valori centrale în comunități de practică a cercetării științifice la H.H. Stahl

Dumitru SANDU

Universitatea București
University of Bucharest
Personal e-mail: dumitru.sandu@gmail.com

Central Values in Communities of Practice for Rcientific Research at H.H. Stahl

Abstract:I This short presentation is about the communities of research practice facilitated by Professor Henri H. Stahl (HHS). Own experience of being a student, doctoral student, and young researcher under the mentorship of HHS served as a ground for reconstructing the style of HHS as a facilitator of communities of research practice. The space of Stahl's communities of research practice was structured in a three-dimensional way. He acted to form his students and collaborators to value the definition and operationalization of working concepts, use of qualitative-quantitative mixed methods, and open communication with all the partners of the scientific research. The roots of this style of facilitating research communities of practice were in Stahl's practice of monographic research, in his multidisciplinary social research and, also, in key references to the methodological Western literature that he studied and followed.
Keywords: communities of practice, mixed methods, place contextualization, operationalization of concepts, academic integrity.

Citation suggestion: Sandu, Dumitru. „Valori centrale în comunități de practică a cercetării științifice la H.H. Stahl". *Transilvania,* no. 1-2 (2022): 59-64.
https://doi.org/10.51391/trva.2022.01-02.08.

Obiectiv și ipoteze

Profesorul Henri H. Stahl (HHS) a jucat un rol esențial în structurarea unor comunități de practică a cercetării științifice atât în perioada interbelică, în Școala Sociologică de la București, cât și ulterior, în perioada comunistă. Cercetarea monografică și echipele regale studențești au constituit mediile specifice de funcționare a unor comunități de practică în care profesorul Stahl a contribuit din plin la „ridicarea satelor" și la inițierea unor noi specialiști în cercetarea socială, în perioada interbelică. Ulterior, în perioada de după relansare sociologiei, în 1965, Stahl a continuat să fie mentor în comunități de practică în învățarea situațională a sociologiei, ca profesor la Universitatea București, Facultatea de Filosofie, secția de sociologie.

Asupra acestui rol de mentor voi concentra analiza de față. Care au fost valorile centrale pe care Profesorul le-a promovat în comunități de practicare a cercetării științifice în perioada postbelică, la Universitatea București? Voi încerca o descifrare a acestor valori folosind experiența directă a interacțiunilor mele – ca student, doctorand și cercetător începător în domeniul sociologiei – cu HHS ca mentor în perioada 1967-1991. În reconstituirea valorilor respective voi apela și la publicații, mai ales metodologice ale profesorului, și la lucrări de contextualizare semnate de alți autori.

Pentru a surprinde mai fin specificul mentoratului realizat de Profesor în domeniul sociologiei sau, mai exact, al cercetării sociale românești, am apelat la conceptul de „comunități de practică" (*communities of practice*). În concepția celor care l-au inițiat, comunitățile de practică sunt mediu de învățare situațională în care este folosit modelul prin care ucenicul marginal, începător, deprinde meseria nu din cărți, nu la clasă, ci în interacțiune cu maestrul, în situații de practicare efectivă a profesiei. În cazul de față, aplicația analizei se face nu pe cazul unor ocupații manuale ci prin raportare la profesia de sociolog sau de cercetător de științe sociale în interdisciplinaritate. În genere, „[a] community of practice is a unique combination of three fundamental elements: a domain of knowledge, which defines a set of issues; a community of people who care about this domain; and the shared practice that they are developing to be effective in their domain".[1]

Abordarea pe care o adopt este cea a ucenicului care încearcă

să își înțeleagă retrospectiv mentorul, în învățarea meseriei de sociolog pornind de la rememorarea unor secvențe de practică studențească, stagiu doctoral sau simple mini-cercetări de început realizate în interacțiune cu mentorul, dar și prin recontextualizarea acestor secvențe, folosind publicații metodologice ale profesorului. După cum spunea el însuși, cu o metaforă preluată de la Emanoil Bucuța care, la rândul lui, o luase din Biblie, Profesorul dorea să fie „pescar de oameni":

De la Emanoil Bucuța „mi-a rămas obiceiul pe care îl păstrez, în amintirea lui, ca intrând într-o biserică să caut sus, pe bolta pronaosului, icoana lui «Emanoil Pantecrator» care, de deasupra ta, mereu îți aduce aminte că trebuie să fii „pescar de oameni", adică nu egoistul care lucrează pentru sine, ci dascălul a cât mai multora, spre cele ce se cuvin, ca știință și ca omenie".[2] A fi „pescar de oameni" este o metaforă care trimite la „a fi mentor", formator, capabil să le capteze interesul și să le formeze abilitățile, să îi prindă în mrejele cunoașteri și ale unor practici specifice unui domeniu.

Întâmplarea a făcut ca bună parte din formarea mea profesională pentru cercetarea socială să fie realizată - din primul an de studenție (1967) și până la susținerea tezei de doctorat (1979), dar și ulterior - prin interacțiuni profesionale directe cu HHS. Perioadele esențiale în acest proces au fost cele de practică studențească la Curtișoara – județul Olt (1968),Valea Mare și Vitomirești (1969) în județul Olt, Teiu Doamnei – județul Argeș (1970), tot în practici ca student, dar și în satul Runcu din Gorj (1974) în calitate de doctorand[3]. Pregătirea lucrării de doctorat la Universitatea București a fost făcută între 1972 și 1979. Altfel, ocaziile de discuție cu profesorul HHS au fost multiple și mai mereu folositoare pentru mine ca sociolog: la Academia de Științe Sociale și Politice unde era președinte al Secției de Sociologie, într-o scurtă vizită la Drăgășani cu un grup de specialiști veniți , în anii 1970, de la FAO – ONU, înainte și după o bursă pe care am avut-o, cu ajutorul său esențial, pentru trei luni de zile în 1986 , prin International Research and Exchanges Board, în SUA, la Laboratorul de Sociologie al Universității București, la prezentările publice pe care le avea sau, pur și simplu, în scurte vizite la locuința sa din Calea Dorobanților – București etc.

Ideea fundamentală de la care pornesc este că HHS a acționat ca agent de structurare/facilitare a unor comunități de practică a cercetării științifice (CPCS) pe tot parcursul vieții sale profesionale. Perioada pentru care urmăresc această idee este cea de după 1965. Pornind de la experiențele directe de interacțiune profesională cu HHS, voi încerca să identific specificul mentoratului său în comunitățile de practică a cercetării științifice pe dimensiuni legate de **raportul teoretic-empiric** în cercetarea socială, **modul de măsurare a fenomenelor sociale** și **maniera de comunicare în cercetarea socială** în culegerea , analiza și prezentarea rezultatelor de analiză. Corespunzător, voi formula ipotezele care susțin că mentoratul HHS în CPCS a fost caracterizat, în esență, prin: H1. Promovarea **analizelor conceptuale operaționale** în fundamentarea teoretică a cercetării; H2. preferința pentru **măsurarea mixtă și contextualizată comunitar-regional** a fenomenelor sociale; H3. **adecvarea comunicării în procesul de cercetare științifică la partenerii de lucru** dar cu opțiuni clare în favoarea procedeelor moderne de exactitate sporită. În continuare voi încerca reconstituirea CPCS la Henri H. Stahl din perspectiva acestor ipoteze apelând la experiențe personale de interacțiune cu Profesorul și la publicații metodologice ale acestuia.

Rigoare prin conceptualizare

Student fiind, eram surprins să aud că profesorul Stahl era etichetat de unii dintre cei care nu îl iubeau drept *empirist.* Argumente nu prea erau. Explicit sau implicit se făcea trimitere la cele trei volume despre Nerej, din 1939[4] sau la faptul că lucrase mult pe latura descriptivă , ca monografist, în anii '30,[5] în cadrul Școlii Gusti. În fapt, desprinderea lui HHS de monografismul strict descriptiv era clar marcată prin autorecenzia pe care o realiza în 1942, în *Sociologie Românească* (nr. 7-12), asupra celor trei volume referitoare la Nerej.[6] Acolo era clar afirmată necesitatea de a trece de la analizele pe colecții de date sau dosare la abordarea teoretică, integratoare, centrată pe o temă sau problemă, într-un volum de sinteză, abordarile pe cadre și manifestări urmând să fie trecute în anexă. Analiza comparativă din 1969 asupra vechilor comunități sătești din România era tocmai o astfel de abordare în care cercetarea teoretică de sociologie istorică devine definitorie[7]. În convorbirile cu Zoltán Rostás în anii '80, HHS menționa, ca absolvent de drept, și sorgintea juridică a convingerilor sale despre importanța definirii conceptelor în cercetarea socială:

> „Definiția conceptelor este esențială. Și l-am avut la drept în primul rând pe Istrate Micescu, un mare maestru în acest mod de a concepe; de la el am învățat: dacă nu ai capacitatea să lucrezi cu concepte clare, nu ajungi la nici un rezultat".[8] (Rostas, 2000 :6).

Aceste convingeri, Profesorul le afirma puternic în formarea profesională a studenților. Atât de clar încât mi s-a părut normal ca în teza de licență din 1971 – *Aspecte morale ale integrării tineretului în comunitățile rurale* (Sandu 1971) –,[9] realizată sub coordonarea sa, să dezvolt pe larg temele de definire și operaționalizare a conceptelor, prin dimensiuni și indicatori. Așa se face că primul articol pe care l-am publicat, în 1972, a fost un extras din lucrarea de licență, pe tema analizei conceptuale a integrării sociale. Ulterior, în volumul de metodologie pe care l-a publicat în 1974, HHS a insistat asupra temei. Analiza conceptuală în diagnosticarea sociologică este o temă centrală pentru gândirea metodică în sociologie, amplu detaliată de HHS, inclusiv cu repetate trimiteri la Paul Lazarsfeld (1955). O astfel de gândire metodică în termeni de definire a conceptelor, operaționalizarea lor prin dimensiuni, indicatori și indici, mi-a fost de mare folos și la doctorat și, ulterior, în discuțiile cu proprii studenți, după 1992.

În scurta participare de numai 10 zile (ultima decadă a lunii iunie 1974) la cercetarea socială de la Runcu – județul Gorj, am urmărit o primă explorare a adecvării aparatului conceptual

la realitățile rurale în vederea realizării temei de doctorat consacrată diferențierii sociale în comunitățile rurale[10]. Notele de detaliere ale proiectului de cercetare se refereau la „condiționări interne ale schimbărilor în două comunități rurale". Runcu mă interesa în calitate de sat necooperativizat urmând ca, în apropiere , eventual în comuna Arcani, să aleg un sat cooperativizat. Principala familie de variabile dependente vizate era cea a formelor de schimb social, de tip comercial sau de reciprocitate/social. Analiza conceptuală pe care începusem să o fac se referea la forme de grupuri sociale și factori care pot influența schimbările în intensitatea și configurația relațiilor de reciprocitate. Contextualizarea temei urma să fie făcută prin raportare la datele culese cu ajutorul fișei pe care studenții o completau[11] pentru toate gospodăriile din sat , extrem de bogată în informații socio-demografice. Cercetarea efectivă, însă, pentru doctorat nu a mai avut loc deoarece, în anul următor, am fost obligat să schimb locul de muncă, sa trec de la Centrul de Sociologie al Academiei la Institutul de Economie Agrară al Academiei de Științe Agricole. Am menținut tema de doctorat dar datele empirice au fost culese, majoritar, în corelare cu cerințe sau oportunități ale noului loc de muncă.

O a doua dimensiune majoră a gândirii metodice la HHS este dată de preferințele pentru metodele de cercetare folosite. Asupra acestui aspect voi stărui în continuare.

Măsurarea mixtă, contextualizată comunitar-regional

În terminologia de astăzi, Stahl, om de cercetare interdisciplinară, era adept al abordării mixte, calitative de tip antropologic, și cantitative de tip statistic. În pregătirea perioadelor de practică studențească, pe teren, a ținut să se asigure că știm elementele fundamentale din statistica descriptivă, în detaliu. Așa am aflat, prima dată deosebirea de mod de calcul între media simplă și media ponderată, spre exemplu. Una dintre primele lecții aplicate de cercetare, în practica studențească de la Curtișoara, județul Olt, din 1968, a fost o plimbare în și în jurul satului, împreună cu invitații săi, geograful Ion Băcănaru și inginerul agronom Petre Stănculescu.[12] Așa aflam, iarăși dau un exemplu, că drumurile contează, chiar și potecile croite de animale în jurul satului. Observări de acest gen, asupra caselor, drumurilor, peisajului și activităților umane vizibile erau, în fapt, o introducere în ceea ce, aveam să aflu mai târziu, figura în seria *rapid rural appraisal*,[13] amplu practicată și de cercetătorii de la Banca Mondială.

Contextualizarea cercetării la HHS a fost preponderent una spațială, la nivel comunitar/regional. Exemplul pe care l-aș folosi pentru acest aspect este legat de realizarea lucrării de licență referitoare la „aspecte morale ale integrării sociale a tineretului în comunitățile rurale". Cercetarea aferentă am realizat-o în două etape. Odată în practica de vară din 1970 de la Teiu Doamnei[14], din fosta plasă Dâmbovnic din județul Argeș, iar cea de-a doua, într-o revenire pentru completarea culegerii datelor în vacanța de iarnă din 1971. Contextualizarea cercetării a fost realizată, în principal, prin datele culese de întreaga echipă de practică studențească, la nivelul gospodăriilor din satul centru de comună Teiu (cu două părți componente ale acestuia, Teiu din Deal și Teiu din Vale). Pe această bază am selectat ulterior 80 de tineri[15] cu care am stat de vorbă în baza unor ghiduri de convorbire specifice pentru fiecare dintre cele cinci grupuri comparate referitoare la persoane din cooperativa agricolă de producție (CAP) locală, de la stațiunea de mașini agricole din localitate, intelectuali din sat sau tineri plecați la școli din orașe. În plus, am stat de vorbă, tot în baza unui ghid de convorbire, cu rude ale celor plecați definitiv din localitate. Alte date de contextualizare au fost luate de la CAP, Comisia de Judecată și din scrisori ale celor plecați din sat, transmise acasă, atât cât am putut să dispun de ele. Vizite de cercetare în sate din apropiere precum Cătească, Oarja, Rociu sau Mozăceni am efectuat tot pentru contextualizare.

Adecvarea comunicării în procesul de cercetare științifică la partenerii de lucru

În seria procedeelor care ne-au ajutat să învățăm detalii de mod de comunicare în procesul de cercetare științifică, în comunitățile de practică de la Curtișoara, Teiu, Vitomirești și Valea Mare aș nota, în primul rând, discuțiile foarte utile în grup, cu Profesorul, pentru a comenta practici și probleme de culegere a datelor pe teren. Parte din prezentări le făceam în fața unui magnetofon care înregistra discuția astfel încât, prin reascultare, să câștigăm autocontrol și pentru discuțiile în public. Pentru tehnica discuțiilor față în față cu subiecții ne erau, iarăși, deosebit de utile, situațiile în care îl vedeam pe profesor ca intervievator, uneori însoți de reportofon sau, dacă era cazul, prin înlocuirea reportofonului cu stenogramele pe care profesorul le lua cu mare dexteritate. L-am admirat, desigur, dar nu am făcut și pasul de a învăța tehnica stenografierii.

În alt registru, în relația cu membrii comunității științifice cu care urma să intrăm în contact prin publicații, exercițiile de la licență și de la doctorat ne-au folosit pentru asimilarea regulilor de integritate academică. Modul în care sunt redactate lucrările Profesorului cu recunoașterea strictă a surselor, prin citări în text și trimiteri bibliografice, au ținut loc de manual de integritate academică. Cum , evident, Profesorul nu era singurul care scria în concordanță cu regulile de deontologie profesională, nu am reușit niciodată să înțeleg justificări ale plagiatului la absolvenți de facultate din perioada comunistă sau din tranziția postcomunistă, prin raportare la lipsa legislației sau a manualelor din domeniu.

Vocația de mentor a lui HHS în formarea unor comunități de practică pentru cercetarea științifică rezultă cu claritate și din practica pe care o adopta frecvent de a ajuta la redactarea unor texte științifice pentru colegi sau studenți.[16] Acest gen de mentorat prin ajutor efectiv la redactarea unor texte științifice îl practica, precum alți colegi de generație sau perioadă, în stil Mircea Vulcănescu, Mitu Georgescu sau Xenia Costa-Foru. În discuțiile cu Zoltan Rostas, HHS menționa, spre exemplu, stilul de mentorat practicat de Mircea Vulcănescu: „Dacă te duceai și îi spuneai că am o idee și vreau să scriu cutare lucru,

apoi el îți făcea analiza amănunțită și-ți spunea, asta trebuie făcut așa, astalaltă făcută așa. Era de un folos deosebit. Plus că, atunci când aveai de scris un pasaj mai greu, așa, mai... «filosofic», punea mâna pe condei și lucra pentru tine".[17] Și la fel procedau și Stahl și colegii săi anterior menționați:

> „Colaborarea asta o practicam în mod curent. Sunt pagini întregi care nu mai se poate ști ale cui sunt. Ale mele, ale Xeniei, ale lui Mircea Vulcănescu, ale lui Mitu Georgescu. Era – cum să spun – o firmă comună".[18]

Concluzii

Din scurta reconstituire de experiențe directe și din informațiile conexe, rezultă că ipoteza celor trei ipostaze de mentorat poate fi susținută în cazul HHS. Atenția pe care acesta o acorda conceptualizărilor precise, completitudinii metodologice și unei comunicări științifice adecvate pentru partenerii de cercetare și pentru public se regăsesc din plin și în modul în care a făcut mentorat pentru studenții sau doctoranzii săi. Desigur, nu era vorba de practici izolate. Parte din ele veneau din experiența proprie HHS de cercetare monografică de tip comunitar-regional sau direct din bibliografia internațională. Atenția dată conceptualizărilor ca fundament pentru cercetare venea din școala juridică pe care o asimilase ca student la drept dar și din buna cunoaștere a unor metodologi de marcă precum cele semnate de către Paul Lazarsfeld. Vocația de mentor, de „pescar de oameni", era, după cum el însuși declară, comună cu cea a lui Mircea Vulcănescu, Xenia Costa-Foru sau Mitu Georgescu, vechi colegi în cercetarea monografică din interbelic.

Experiențele de cercetare la care am participat, ca student sau doctorand, sub coordonarea profesorului Stahl, la teren sau cu alte ocazii, ilustrează modul în care acesta construia/facilita comunități de practică pentru cercetarea științifică. A fost o șansă de care am beneficiat din plin cei câțiva studenți care l-am avut nu numai profesor ci și mentor. Desigur, portretul mentorului Stahl în comunități de practică pentru învățarea sociologiei poate fi completat, funcție de experiențele de cunoaștere/interacțiune de referință sau de perspectiva de abordare adoptată. O abordare a temei din perspectiva comportamentelor pro-sociale – ajutor, încredere, cooperare – spre exemplu, ar duce la invocarea altor fațete ale profilului discutat.

Poate că cele spuse aici ar deveni și mai clare dacă întreaga serie de lucrări de licență și de doctorat coordonate de HHS ar putea fi adunate într-o bibliotecă electronică deschisă (desigur dacă cei care au elaborat lucrările sau moștenitorii lor ar fi de acord cu difuzarea). Cum aceste lucrări poartă , frecvent, marca mentorului, ar putea fi de folos și celor care vor să parcurgă drumul învățării situaționale a sociologiei.

* Publicațiile H.H.Stahl din această bibliografie pot fi accesate în format electronic în biblioteca SOCIOLBUC de pe site-ul Facultății de Sociologie și Asistență Socială din Universitatea București (consultat 8 noiembrie 2021).

Note:

1. E. Wenger et al., *Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge* (Cambridge, MA: Harvard Business Press, 2002), 27.
2. H.H. Stahl, *Amintiri și gânduri din vechea școală a „monografiilor sociologice"* (București: Editura Minerva, 1981).
3. Toate aceste secvențe de învățare prin practică de teren erau menționate ca atare și în referatul susținut de HHS în calitate de coordonator al tezei mele de doctorat „Analiza diferențierii sociale în comunitățile rurale", susținută la Universitatea București în martie 1979.
4. Henri H. Stahl, *Nerej: Un village d'une région archaïque. Monographie sociologique dirigée par H.H. Stahl*, vol. I, II, III (București: Institut des Sciences Sociales de Roumanie, 1939).
5. H. H. Stahl, *Tehnica monografiei sociologice*, ediție îngrijită de Septimiu Chelcea (București: Editura SNSPA, 2001).
6. Stahl, *Nerej*.
7. Varianta în engleză pentru *Les anciennes communautés villageoises roumaines, asservissement et pénétration capitaliste* este disponibilă pe site-ul SOCIOLBUC al Facultății de Sociologie și Asistență Socială, la t.ly/2GDo. Tot acolo poate fi ușor accesată, la secțiunea HHS, și autorecenzia Profesorului la volumul despre Nerej.
8. Zoltan Rostás, *Monografia ca utopie: interviuri cu Henri H. Stahl (1985-1987)* (București: Paideia, 2000).
9. Dumitru Sandu, *Aspecte morale ale integrării sociale a tineretului în comunitățile rurale.* Teză de licență coordonată de către prof. Henri H. Stahl la Universitatea București (1971).
10. Teza de doctorat *Analiza diferențierii sociale în comunitățile rurale* nu este publicată. A fost susținută în martie 1979 la Universitatea București. Ea a stat, însă, la baza memoriului de final de studii la Centre Demographique des Nations Unies en Roumanie (CEDOR) *Migration rurale vers les villes en Roumanie* (1981), disponibil pe *Research Gate*. Componenta de migrație a tezei de doctorat, dezvoltată în acest memoriu a stat la baza volumului publicat în 1984 la Editura Academiei. Vezi Dumitru Sandu, *Fluxurile de migrație în România* (București: Editura Academiei, 1984).
11. Vezi o copie a modelului de fișă de gospodărie de la care au pornit studenții în cercetarea de la Runcu din 1974.
12. Rostás, *Monografia ca utopie*.
13. Robert Chambers, „The origins and practice of participatory rural appraisal", *World development* 22, nr. 7 (1994): 953-969.
14. Lucrări de licență, tot în practica studențească de la Teiu au fost realizate sub coordonarea profesorului Stahl și de către colegii mei Ioan Mihăilescu, Doina Ionilă, Marian Niță și Narcisa Smadea. Vezi Andrei Stănoiu, „Mobilitatea structurii demografice a populației din zona Teiu

– Argeș", *Viitorul Social* 2 (1972): 653-657. Era un gen de comunitate de practică pentru realizarea lucrărilor de licență.
15. Sandu, *Aspecte morale*.
16. Ioan Mihailescu și Zoltan Rostas, *Dialog neterminat* (București: Curtea Veche, 2007), 52.
17. Rostas, *Monografia ca utopie*, 73.
18. Ibid.

Bibliography:

Chambers, Robert. "The origins and practice of participatory rural appraisal." *World development* 22, no. 7 (1994): 953-969.

Holland, Eimear. "Mentoring communities of practice: What's in it for the mentor?" *International Journal of Mentoring and Coaching in Education* 7, no. 2 (2018): 110-126.

Lazarsfeld, Paul, and Morris Rosenberg, eds. *The Language of Social Research: A Reader in the Methodology of Social Research*. Illinois: The Free Press, 1955.

Mihailescu, Ioan, and Zoltan Rostas. *Dialog neterminat* [Unfinished Dialogue]. Bucharest: Curtea Veche, 2007.

Zoltan Rostás. *Monografia ca utopie: interviuri cu Henri H. Stahl (1985-1987)* [Monography as Utopia: Interviews with Henri H. Stahl (1985-1987)]. Bucharest: Paideia, 2000.

Sandu, Dumitru. *Aspecte morale ale integrării sociale a tineretului în comunitățile rurale.* [Moral Aspects of Youth Social Integration in Rural Communities]. Thesis coordinated by Henri H. Stahl at University of Bucharest (1971).

Sandu, Dumitru. "Integrarea socială. Analiză conceptuală parțială" [Social Integration: A Partial Conceptual Analysis]. *Viitorul Social* 2 (1972): 653-657.

Sandu, Dumitru. *Analiza diferențierii sociale în comunitățile rurale*. PhD Thesis coordinated by Henri H. Stahl, University of Bucharest (1979).

Sandu, Dumitru. *Fluxurile de migrație în România* [Migration Fluxes in Romania]. Bucharest: Editura Academiei, 1984.

Stahl, Henri H. *Nerej: Un village d'une région archaïque. Monographie sociologique dirigée par H.H. Stahl*, vol. I, II, III. Bucharest: Institut des Sciences Sociales de Roumanie, 1939.

Stahl, H. H. *Organizarea administrativ-teritorială. Comentarii Sociologice* [The Administrative-Territorial Organization: Sociological Comments]. Bucharest: Editura Ştiinţifică, 1969.

Stahl, H. H. *Teoria și practica investigațiilor sociale: Metode si tehnici* [Theory and Practice of Social Investigations: Methods and Techniques] vol. 1. Bucharest: Editura ştiințifică, 1974.

Stahl, H. H. *Teoria și practica investigațiilor sociale: Cercetările interdisciplinare zonale* [Theory and Practice of Social Investigations: Interdisciplinary Zonal Researches]. Bucharest: Editura ştiinţifica și enciclopedică, 1975).

Stahl, H.H. *Amintiri și gânduri din vechea școală a „monografiilor sociologice"* [Memories and Thoughts from the Old School of Sociological Monographs]. Bucharest: Minerva, 1981.

Stahl, H. H. *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești* [Contributions to the Study of Romanian Villages], 2nd edition, vol. I: *Confederații de ocol, structuri teritoriale și tehnici agricole*, edited by Paul Stahl. Bucharest: Cartea Românească, 1998.

Stahl, H. H. *Tehnica monografiei sociologice* [The Technique of the Sociological Monograph], edited by Septimiu Chelcea. Bucharest: Editura SNSPA, 2001.

Stănoiu, Andrei. "Mobilitatea structurii demografice a populației din zona Teiu – Argeș" [The Mobility of the Demographic Structure of Population from Teiu area – Arges]. *Viitorul Social* 2 (1972): 653-657.

Wenger, E., R.A. McDermott, and W. Snyder. *Cultivating communities of practice: A guide to managing knowledge*. Cambridge MA: Harvard Business Press, 2002.

I. S. R.
No.
Reprezintă:
Monografiști:
Liță Constante
Ilenia Costafoiu
Mircea Vulcănescu
Prof. D. Gusti
Vlădescu Răcoasa
Henri H. Stahl
Ernest Bernea
în mormântul al 13 Nov. 1990 la Cornuța
Data
Fotograf

